herpy

PILGIFTFROSKER

Andinobates tolimensis

Andinobates tolimensis er en liten, dagaktiv pilgiftfrosk på 17-19 mm med brun rygg og metallskinnende gulbronse hode. Den er bare kjent fra et lite stykke tåkeskog i det nordlige Tolima i Colombia, ble først beskrevet i 2007 og holdes neppe. Stellet bygger derfor på leveområdets kjølige, fuktige fjellklima.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Ranitomeya tolimense; Ranitomeya tolimensis*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**17-19 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Fjellskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H for 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**19-23 °C**
Temperatur, natt	**15-19 °C**
Luftfuktighet	**85-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**1-2**
Klekking	**16-24 dager**
Larvetid	**108-152 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Andinobates tolimensis er en liten pilgiftfrosk med brun rygg, et hode med metallskinnende gulbronse farge og en mørkebrun buk med eller uten blågrønne flekker. Overarmene har gule flekker, og hos noen dyr fortsetter det gule fram til underleppen. De voksne måler 17-19 mm fra snute til kloakk. Hannene er mindre enn hunnene og har synlige stemmespalter, og heftskivene på forføttene er større enn på bakføttene. Levetiden i fangenskap er ikke dokumentert, men små pilgiftfrosker lever 5-10 år.

Arten ble beskrevet i 2007 av Manuel Hernando Bernal og kolleger, den gang som *Ranitomeya tolimensis*, og er senere flyttet til *Andinobates*. Den lever sammen med den nært beslektede *Andinobates dorisswansonae*, men kan kjennes fra den på fargetegningen og fotens form. Lyden er en rekke korte, myke summelyder som minner om en siriss, med en dominerende frekvens på omtrent 5 kHz.

Hudgift: pilgiftfrosker lager ikke giften selv, men tar opp alkaloider fra små leddyr i føden. Når *A. tolimensis* fanges, avgir den et melkeaktig hudsekret, og arten regnes som giftig. Styrken er ikke dokumentert. Froskene bør ikke håndteres, og hendene vaskes etter arbeid i terrariet. Oppdrettede dyr som bare får bananfluer og spretthaler, mangler giften.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Utbredelse og leveområde

Andinobates tolimensis er endemisk i Colombia og bare kjent fra omegnen av Falan i det nordlige Tolima, på Cordillera Central, den midterste av Andeskjedene. Hele den kjente utbredelsen ligger i et lite naturreservat omgitt av jordbruk, så arten har neppe mulighet til å spre seg.

Arten er vurdert som sårbar (VU) på IUCNs rødliste, fordi utbredelsen er veldig liten, og skogen ryddes til jordbruk, særlig kaffeplantasjer.

> **Naturlig utbredelse:** Colombia.

LEVEOMRÅDE

Andinobates tolimensis er funnet i et lite stykke sekundær tåkeskog i omtrent 1.850 m høyde. Skogen har forholdsvis lave trær tett dekket av epifytter, og på skogbunnen ligger et tykt lag løv, dødt tre, mose og sopp. Kronetaket er tett, så det kommer bare lite lys ned til bakken, hvor frosken lever. Den er dagaktiv og bor i hull mellom trærnes røtter. En hann er sett med ett enkelt rumpetroll på ryggen nær bromelier og heliconier.

Andinobates dorisswansonae lever i samme område i omtrent 1.780 m høyde, hvor det faller 2.500-3.000 mm regn i året. Temperaturen er ikke målt i artens leveområde, men tåkeskog i denne høyden er kjølig og fuktig, med tåke eller regn mesteparten av året.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell og hold av *Andinobates tolimensis*, og arten holdes neppe i fangenskap. Stellet bygger på leveområdet: kjølig, fuktig tåkeskog med tett løvlag, mose, dødt tre og bromelier. *Andinobates dorisswansonae* lever i samme skog og har de samme kravene. Den nærmeste arten med erfaringer fra fangenskap er *Andinobates bombetes*, som også lever i kjølig fjellskog i Colombia; tallene for avl og oppdrett er lånt derfra. De bedre kjente bromeliebeboerne *Ranitomeya variabilis* og *Ranitomeya imitator* kommer fra varmere strøk og krever flere grader mer.

Et terrarium på 45 × 45 × 60 cm passer til 3 dyr. Innred med et dreneringslag, et fuktholdende bunnsubstrat av kokosfiber og skogjord og et tykt lag løv. Gi mose, dødt tre, røtter og skjul av korkbark, og plant tett med små bromelier og skyggeplanter, slik at lyset ved bunnen er svakt. Bromelier med vann i bladkarene er steder til rumpetrollene, og en lav skål med fuktig skogjord er et godt sted til eggene. Ventilasjonen skal holde luften i bevegelse uten at fuktigheten forsvinner.

TEMPERATUR

Hold 19-23 °C om dagen og 15-19 °C om natten, som passer til tåkeskog i omtrent 1.800 m høyde. Frosker fra kjølig fjellskog tåler varme dårlig, så terrariet må stå kjølig, uten sol fra vinduer og uten varmelamper. Blir rommet varmere enn 24 °C, må terrariet kjøles, f.eks. med en vifte eller ved å stå i et kjøligere rom. Vinterdvale er ikke dokumentert.

Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være 85-100 % hele året, og løvlaget skal være konstant fuktig. Spray minst to ganger om dagen eller bruk et tåkeanlegg, og la overflatene tørke litt mellom sprayingene, slik at det ikke oppstår mugg. Bruk osmosevann, regnvann eller avklorert vann. Skogen får mye regn hele året, så uttørking er den største faren.

VANN OG VANNKVALITET

Arten skal ikke ha en vanndel. Vannet finnes i bromeliers bladkar, hvor rumpetrollene vokser opp, og det skal skiftes jevnlig, slik at det ikke blir grumset. Bruk osmosevann, regnvann eller avklorert springvann. Amfibier tar opp stoffer gjennom huden, så bruk aldri såpe eller rengjøringsmidler i terrariet; skyll i stedet med varmt vann.

LYS OG UVB

A. tolimensis lever i en tett skog med lite lys ved bakken, så lyset er først og fremst til plantene. Gi 10-12 timers lys om dagen med LED eller lysstoffrør og mørke om natten. Det er ikke dokumentert at arten har behov for UVB. Velges en svak UVB-kilde, skal det være masse skygge.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Fôret er små leddyr: de minste spretthalene og bananfluene (*Drosophila*) og små skrukketroll. Fôr 3-4 ganger i uken, og la det alltid være levende fôrdyr i terrariet. Dryss fôret med kalk de fleste gangene og med et vitaminpulver 1 gang i uken. Pilgiftfrosker lever i naturen særlig av midd og maur, så variert fôr med mange små arter er best. Ungene får de samme fôrdyrene i aller minste størrelse.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Atferden i fangenskap er ikke dokumentert. Frosken lever på skogbunnen i skygge og skjuler seg i hull mellom røttene, i løv og mose. Hannen kaller fra bakken. Froskene bør ikke håndteres, fordi huden er følsom og tar opp stoffer; ved rengjøring flyttes dyrene til en ren, fuktig beholder. Et par eller en liten gruppe er det mest forsiktige til atferden er bedre kjent.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alder og størrelse ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert. Hannene er mindre enn hunnene, har synlige stemmespalter og kjennes på kallet, en rekke korte, myke summelyder.

PARRING

Paring er ikke dokumentert for *Andinobates tolimensis*, og det er ikke kjent om arten har en fast yngletid. Hannene roper fra skogbunnen. Hannen lokker sannsynligvis hunnen til eggleggingsstedet. En gruppe med litt flere hunner enn hanner, f.eks. 2 hanner og 3 hunner i et større terrarium, gir flest egg.

EGG OG RUMPETROLL

En hann er sett med 1 rumpetroll på ryggen nær bromelier, så rumpetrollene vokser sannsynligvis opp i vann i bromeliers bladaksler. Hunnen legger sannsynligvis 1-2 egg om gangen, helst på fuktig skogjord.

Rumpetrollene kan vokse opp i bromeliene eller oppfostres hver for seg i små begre med rent, avklorert vann. De fôres med fiskeflak i små mengder, slik at vannet ikke blir grumsete.

METAMORFOSE

Eggene klekkes sannsynligvis etter 16-24 dager, og larvetiden er omtrent 110 dager med fiskeflak som fôr og opptil 150 dager ved annen føde. Når forbena kommer, senkes vannet til høyst rumpetrollets høyde, slik at den lille frosken lett kommer opp på land.

OPPDRETT AV UNGER

De nyforvandlede ungene måler sannsynligvis omtrent 12 mm. Hold dem i en liten, fuktig boks med kjøkkenpapir eller løv, et stykke bark og en plante, sprut vann to ganger om dagen, og sørg for god luftutskifting. De første ukene spiser de spretthaler; deretter kan de få de minste bananfluene. Dryss kalk på fôret. Først etter flere måneder kan de flyttes til et større terrarium.

Helse og vanlige feil

Andinobates tolimensis får sannsynligvis de samme problemene som andre små pilgiftfrosker fra kjølige strøk:

- Varme over 25 °C gir stress og kan være dødelig. Plasser ikke terrariet i sol eller nær varmekilder.
- Stillestående luft og for vått løv gir mugg og hudinfeksjoner. Sørg for ventilasjon, og la terrariet tørke litt av.
- Fôrdyr uten kalk og vitaminer svekker skjelettet, særlig hos hunner.
- Et dyr som slutter å spise, blir sløvt eller får røde, vattaktige hudområder, må til en veterinær med kunnskap om amfibier.

Arten er sårbar og finnes bare i et lite område, så dyr må aldri tas fra naturen.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.